

מילין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה ראשונה

חזקתא

חזקתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

לימוד התורה מביא יראת שמים באדם

כי בתורה יקנה האדם קדושה ויהיה הקדש, ולזה אמר (שמות כח לה) 'ונשמע קולו בבואו אל הקדש', רצה לומר נשמע קול תורתו למעלה בבואו למטה אל 'הקדש' הם אותיות שקודם אותיות 'תורה', ולכן אנחנו מברכים תחלה ברכה ראשונה 'אשר קדשנו במצותיו וציונו על דברי תורה', כי באמת אנחנו מתקדשים ונהיה קודש על ידי דברי תורה.

וכן נצרך לתקן מתחילה את המידות שבו בבחינת קניני תורה, כי מידות האדם הן הבסיס לכל מעלה טובה שתשרה באדם, שכן המידות שוכנות בנפש היסודית שבאדם, אשר היא כבסיס להשראת הנפש האלוקית שבו, וכפי תיקון הנפש היסודית ומידותיה כך ביכולת הנפש האלוקית לשרות בקרבה, נמצא שתיקון מידות נפש האדם הוא תנאי הכרחי להשראת הקדושה באדם [ומטעם זה לא התפרש ענין המידות הטובות בתורה, כי תיקון המידות הינו תנאי והקדמה למצוות התורה, ורק אחר תיקון המידות זוכים לקיום המצוות כראוי ובשלמות, ולהשרות את הנפש האלוקית בקרבנו (שערי קדושה ח"א פ"ב)].

כשאדם מכין עצמו ועושה כל שבאפשרותו להיות כלי מוכן לקבל קדושת התורה, ממילא לא יהיה לימודו כלימוד חכמה בעלמא, רק תהיה כוונתו שהתורה תאיר עיניו ותלמד אותו להיטיב דרכיו ולחזור למוטב, ועל דרך שאמרו בזוהר (ויקרא כג) אוריתא מודעת ליה חוביה, שהתורה מודיעה ללומד את עוונותיו ומעוררת אותו להיטיב דרכיו בתשובה. ועל זה אמרה תורה וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד ליראה את ה', שיהיה לימודו כדי להתעלות ביראת ה'.

[וקרא בו כל ימי חייו, בשעה שהוא לומד וקורא בתורה יהיו כל ימי חייו עומדים נגד עיניו לראות מה שעשה שלא כהוגן, כאשר כח התורה להורות לו תוכחת מוסר, כמו שכתוב בזוהר הקדוש ומודעת ליה חוביה, 'למען ילמד ליראה' כו', שיהיה כח הלימוד להביאו לידי יראת שמים יותר אחר הלימוד מאשר היה מקודם (תפארת שלמה שופטים ד"ה וקרא)].

וכשחוזר בתשובה, מוציא אותו הכח שנותן בתוך הקליפה ומכניסו בקדושה (ספר הליקוטים להאריז"ל תהלים ס"י מח), והרמז לכך הוא שקודם אותיות 'תורה' באות אותיות 'קדשה', לרמז לאדם שיקדש עצמו מתחילה כדי שיהיה כלי מוכן למעלת התורה.

[ובאופן אחר כתב בבן יהוידע (ב"מ פה: ד"ה שלא ברכו): דהלומד תורה לשמה קונה קדושה לעצמו על ידי דברי התורה שלומד, דכתיב (ירמיה ב ג) 'קודש ישראל לה' ראשית תבואתו', כלומר יהיו קודש על ידי 'ראשית תבואתו' היא התורה הקדושה, ואמרת בס"ד רמז נכון כי קודם אותיות תורה יש אותיות 'הקדש', לרמז

והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו וגו' (י"ז ט).

ידוע הוא כי קדושת התורה אינה חלה באדם קודם שיכין עצמו כראוי להיות כלי מוכן להארת התורה בנפשו, כדוגמת האש שאינה נאחזת יפה בשמן ופתילה שאינם נקיים, כך גם נצרך הכנה מתחילה להיות ראוי לקדושת התורה [כי כל המעשים טובים שהאדם עושה בעודו רשע, או התורה שלומד, אין צריך לומר שאינו נותן כח בקדושה, אלא אדרבה מוסיף כח בקליפה, ועליו נאמר 'ולרשע אמר אלהים וכו' מה לך לספר חוקי', כלומר שאתה מכניס דברי קדושה בתוך הקליפה, ובזה מוסיף על חטאתו פשע וגדול עונו מנשוא.

מילתא דפליאה

הצדיק מתפלל ומשפיע אף על החוטאים

כי תצא למלחמה על איבך וגו'. והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הפה ודבר אל העם. ויאמר אלהם שמע ישראל וגו' אל תיראו וגו'. כי ה' אלקיכם ההלף עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם (ד-א, ט). ויטפו השטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא וירד הללב ללך וישב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו (פסוק ח).

דרך המוכיחים בעם להוכיח את שומעיהם להיטיב מעשיהם, ומכל מקום נהגו הצדיקים להתפלל תמיד וללמד זכות אפילו על פשוטי בני ישראל. ובדאי שתי הדרכים חשובות ונצרכות, גם לעורר ולדרוש מכל אדם לדקדק על עצמו כל אחד לפי יכולתו, ומאידך להמליץ טוב ולהתפלל לישועת כל ישראל, וכמו שמוצאים בצאת בני ישראל למלחמה, שהיו השוטרים מיסרים את העם מי האיש הירא וירד הללב ילך וישב לביתו, ודרשו חז"ל (סוטה מג.) הירא מן עבירות קלות שבידו, ומאידך גיסא היה הכהן המשיח מעודד את לבם שמע ישראל אתם קרבים היום ודרשו חז"ל (שם מב.) 'אפילו אין בכך אלא זכות של קריאת שמע כדאי אתם שיושיע אתכם' [ובאגרא דכלה (שופטים ד"ה ואמר) פירש, שבדאי אין לצאת למלחמה כל שאינו נקי מכל עבירה שהיא, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, אלא שיש עבירות כחילול ה' שאין תשובה מכפרת בלי מיתה, והעצה לכך היא למסור נפשו בקריאת שמע ובזה יכופר לו אפילו עבירות אלו, ובזה יהיה ליבו בטוח בצאתו למלחמה], כי המוכיחים תפקידם ליסר את העם ולעוררם לתשובה ולהיטיב מעשיהם, אבל צדיקי הדורות כמו הכהן המשיח בודאי אינם מרפים ידיהם מלהמליץ אך טוב וחסד על בני ישראל בכל מצב שהם.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

שכר המקיים מצוה יותר מכדי חיובו

אבל אם יזרזו עצמם יהיו ראויים לשכר המצוות שלא בתורת חסד, כי הזריזות מבטלת טענת 'מי הקדימני'.
זה מה שכתבו בספרי קודש, שכל מה שאמרו 'שכר מצוות בהאי עלמא ליכא' והיום לעשותם ולמחר לקבל שכר, היינו רק במצוות עצמם, אבל על ההכנה למצוה וחשק האהבה וזירוז היותר שישנו לאדם במצוות האל, זה לפירות יחשב לאכול מהם בעולם הזה לבד שכרן בעולם הבא.

חסד ה' לשלם שכר כבר בעולם הזה

על פי האמור יבואר כמין חומר הפסוק (תהלים סב יב-ג) 'אחת דבר אלקים שתים זו שמעתי וגו', ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, והתמיהה מבוארת, מהו החסד אם ישלם לאיש כמעשהו, הרי כן מחייבת שורת הדין לא למנוע שכר מן העושה טוב. אכן ההסבר הוא, 'אחת דיבר אלקים' כי באמת לא ציוה ה' אלא חלק אחד של המצוה, והוא עיקר החיוב שהצטוינו עליו, וכאשר יקיים האדם 'שתים זו שמעתי', שיקיים שני חלקים גם עיקר החיוב ועוד יוסיף לעשות יותר מכפי חיובו, אזי יעשה עמו ה' חסד לשלם שכרו כבר בעולם הזה, כי על תוספת יותר מן החיוב נוטלים שכר גם בעולם הזה, וזהו החסד שישלם בעולם הזה 'כמעשהו' שעשה האדם יותר ממה שהוא מחויב.

שלמות כל מעשה תלוי בסיעתא דשמיא

ובאמת גם מעשה האדם אינו בכוח עצמו, כי כוחות האדם מוגבלים המה, ומצד עצמו כמעט שאינו מסוגל להוציא מעשה שלם אל הפועל, וגמר המעשה תלוי תמיד בסיוע מלמעלה בבחינת 'לאל גומר על' (תהלים נג), אבל כשרואה הקב"ה גודל השתוקקות האדם לעבדו בשלימות יותר מכוחו, אז מסייעים בידו מן השמים להתעלות בעבודתו הרבה יותר מכוחו, ועל שלימות המעשה שזכה לו בסיעתא דשמיא אינו ראוי ליטול שכר כי הוא בגדר מתנה בעבורו, אבל הקב"ה ברוב חסדיו מחשב לו כאילו הכל הוא 'מעשהו' וזהו החסד שנוטל שכר טוב גם על מה שעשה בסיוע מלמעלה.

ויש ליישב ולומר שמדובר באופן שכבר נתן צדקה כדי חיובו, ועכשיו הוא מוסיף יותר על מה שהתחייב בו, ועל תוספת זו מותר שתהיה כוונתו כדי לקבל שכר, ואפילו בעולם הזה יהיה ראוי לקבל שכרו שיחיה בנו, כיון שמקיים יותר מכדי חיובו. ובזה יבואר הפסוק **צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ**, 'צדק צדק' רמז לתוספת צדקה יתר על עיקר החיוב, ובאופן זה יכול להתכוין **למען תחיה וירשת את הארץ**, כיון שהוסיף נתינת צדקה יתר על מה שמחויב.

על הכנה למצוה זוכים לשכר בעוה"ז

בכלל ההידור במצוות הוא ההקדמה והזריזות לקראתה של המצוה, ולכן אף בה מצינו שישנה בכלל קבלת השכר שבעולם הזה, וכך מבוארים הדברים במשנתו של רבינו החיד"א ע"ה (מדבר קדמות מערכת מ"ם אות כז ועוד), שהנה כתוב (איוב מא ג) 'מי הקדימני ואשלם', שכל שכר שנותן הקב"ה לאדם כבר הקדימו הקב"ה בכך שנתן לו בית כדי לקיים בו מצות מעקה ומזוזה וכן על זה הדרך כדברי המדרש. אלא שהמזדרז למצוות לא שייך בו 'מי הקדימני ואשלם', כי אדרבה הוא הקדים עצמו לבוא לידי חיוב במצוות, וזה הרמז 'זריזין מקדימין למצוות' (פסחים ד.) כביכול מקדימים קודם להקב"ה, עכ"ד. וביסוד הדברים ראה בקול יעקב למהר"י שאול מאיזמיר (נג), שעל ידי הזריזות יש ביכולת האדם להתגבר על טענת 'מי הקדימני ואשלם', כי הזהירות והזריזות בקיום המצוה הוא הקודם, וזה רמזו רז"ל 'זריזין מקדימין למצוות', 'מקדימין' דייקא.

בזה פירש **בבני יששכר** (חודש סיון מא"ב) את הכתוב (שמות יט ה) 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי', שהצטוו ישראל להיות זריזים המקדימים למצוות, שכן ציווי זה נאמר בהשכמת הבוקר וציוה הקב"ה למשה 'ועתה' כמו עכשיו שהזדרזת לעלות בהשכמה, כן תהיה שמיעתם של ישראל תמיד בזריזות ובהשכמה, ועל ידי זה יזכו למתן שכרן של מצוות, אבל בלאו הכי אינם ראויים לקבל שכר על המצוות כי אם בתורת חסד, 'כי לי כל הארץ' וכיון שהכל שלי אם כן 'מי הקדימני ואשלם',

צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך (טו כ). שכר המצוות אין זוכים להם אלא לעולם הבא כמו שאמרו חז"ל (קידושין לט:). שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. ועוד אמרו (עירובין כב.) 'אשר אנכי מצוך היום לעשותם' (לעיל ז יא), 'היום לעשותם' ולא למחר לעשותם, 'היום לעשותם' למחר לקבל שכרם. מכל מקום יש מצבים בהם מקבלים שכר טוב גם בעולם הזה.

הבריה התיכון שבכולם שמוסיף האדם יתר על חיובו על פי דין. לדוגמא כאשר עוסק בתורה בזמן המיועד לשינה על פי דרכי טבעו של עולם כמו שמצינו בגמרא שהעוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום, והגם שהוא לכאורה שכר מצוה בעולם הזה, מכל מקום כיון שמנדד שינה מעיניו למעלה מכוחותיו, שהרי יש אומרים שלא נברא הלילה אלא לשינה, וכיון שהוא עושה בזה לפנים משורת הדין הרי הוא ראוי לקבל שכר טוב כבר בעולם הזה.

המוסיף יותר משליש בעבור הידור מצוה

אופן נוסף שזוכים בו לשכר מצוה בעולם הזה, הוא כשמוסיפים להידור מצוה יותר משליש, וגם זה דבר שאינו מחויב בו, וכמו שמצינו (ב"ק ט:) עד שליש משלו מכאן ואילך משל הקדוש ברוך הוא, ופירש רש"י שעד שליש אינו נוטל שכר בחייו, ואם הוסיף בהידור מצוה יותר על שליש אזי מקבל שכר בעולם הזה. וכמו שהתבאר, כיון שמוסיף בהידור מצוה יתר על החיוב, משום כך ראוי ליטול שכר טוב גם בעולם הזה.

בזה אפשר להסביר הטעם שמקפידים כל כך להרבות ולהוציא ממון להידור מצוה, כי באופן זה זוכים לקבל שכר מצוה כבר בעולם הזה. ואף על פי שאין לקיים מצוות מתווך כוונה לזכות לשכר טוב, מכל מקום כשמוסיף לקיים יותר מכפי שהוא מחויב אזי מותר לעשות על מנת לקבל פרס, ועל דרך שאמרו חז"ל (פסחים ח.) האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העולם הבא הרי זה צדיק גמור, וכבר הקשו בתוס' מדברי המשנה (אבות פ"א מ"ג) אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס.

ללמוד בישיבתו של אהרן שבגן עדן

ד"ה א"י פינחס: אכן הנה כבר בארנו בדברי רש"י בפרשת ויחי (בראשית מז כט) שפירש חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת. הכוונה היא בבחינת סוד העיבור. כאשר האדם עושה מצוה לשמה נתעבר בו נשמה מצדיק הקודם בדור שלפניו, כידוע מבעל ספר מדרש שמואל שנתעבר בו נשמת רבי פינחס בן יאיר ע"י מעשה הצדקה שעשה באותו היום נדבק בו נשמת בעל החסד.

והנה האדם הזוכה לבחינת עיבור נשמה הם המסייעים אותו לכל דבר מצוה אך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו בדביקות נשמות המתים עמו כנ"ל, וזהו 'חסד שעושים עם המתים' בסיוע שלהם, הוא חסד אמת כי אינם מצפים לתשלום גמול.

והנה על זה הוא שאמרו חכמינו ז"ל הוה מתלמידיו של אהרן ותלמידיו של אברהם אבינו, רוצה לומר, שיזכה לדביקות נשמת אהרן ושל אברהם אבינו ע"ה כי הם בחינת בעלי החסד כנודע, בחינת אברהם אבינו מדת החסד. ובאהרן כתיב גם כן 'איש חסידך'. והצדיקים הללו בעלי החסד באים ומלמדים לאדם לעשות חסד כל הימים והאדם צריך להיות תלמידים ממש ללמוד מהם.

בחינת העיבור מתקיימת בעיקר אצל הצדיקים שמידתם חסד

ובעיקר במידת החסד יש את בחינת העיבור כמו שכתב שם: ועל פי הרוב בחינת העיבור הוא ע"י מעשה הצדקה וחסד כי הוא הנקרא מים להיותו מתפשט ויורד להאיש החפץ חסד לדבוק בו נשמה קדושה. ומאחר שבחינת העיבור מתקיימת בעיקר במידת החסד, היא הסיבה שרק תלמידי אהרן הכהן ואברהם אבינו ע"ה נקראים תלמידים, וכך מפרש הוא בפרשת תזריע שהבאנו לעיל: ולזה לא מצינו רק אצל אהרן ואצל אברהם אבינו תלמידיו של אהרן ותלמידיו של אברהם אבינו כי להיות הקדושים הללו הם מבחינת החסד, ובחינת החסד הוא מתפשט אל כל הנלווים אליהם בבחינה הזאת.

וזהו שאמרו 'אלהי אברהם בעזרו' להיותו בחינת החסד כמו שכתוב (בראשית יח ט) 'למען אשר יצוה את בניו וביתו אחריו' כי בחינת החסד מתגבר עם בניו. כמו שמצינו בהמעשה של האר"י ז"ל עם הבעל מדרש שמואל שנתלבש בו נשמת ר' פנחס בן יאיר להיות כי רבי פנחס בן יאיר גם הוא היה משורש בחינת החסד כמובא בזוהר הקדוש (פר' אחרי סב), והמדה הזאת מתפשטת ומתדבקת לכל המקיימה במהרה.

טובים מאורות - הם הצדיקים

וזהו שנמשלו צדיקי הדורות למאורות המושלים בשמים ובארץ, כי לא זו בלבד בעודם בחיים בעולם הזה מאירים הם לארץ ולדרים עליה, אלא גם לאחר הסתלקותם לחיי העולם הבא הם מוסיפים להשפיע טובה לתחתונים, כמו שכתב התפארת שלמה במקום אחר (הקדמה למועדים ד"ה צדקתם) על הכתוב (קהלת א ה) 'זורח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא', וכמו השמש הזורח ביום ושוקע בלילה ולמחרתו חוזר לזרוח כיום אתמול, כמו כן גם הצדיק גם בשבתו בגן עדן לאחר הסתלקותו, עודנו משתוקק להזריח אור קדושתו אל מקומו בעולם הזה.

הרי כך היא דרכו של הקב"ה גם בשעה שמסלק ח"ו השגחתו מבני ישראל בעוונותיהם, עודנו מחזיר פניו כביכול לאחוריו ואינו מסיח דעתו מהם, כמו כן הצדיק הגם שלאחר פטירתו הוא מתעלה מעולם לעולם בהיכלות עליונים, עם כל זאת הוא מחזיר את ראשו לאחוריו, ונותן אל ליבו מאין באה לו מדרגתו בגן עדן רק על ידי עבודתו בעולם הזה, ולכן הוא מתעורר להוסיף ולהשפיע על תלמידיו למטה מקדושה של מעלה.

מידת החסד של הצדיקים נמשכת ביותר

ועיקר הסיוע מן הצדיקים שבדורות הקודמים הוא מכוחם של הנוהגים במידת החסד, כמו שמצינו בלשון המשנה 'תלמידיו של אברהם אבינו', 'תלמידיו של אהרן', כי שורש עבודתם היה במידת החסד ולכן עודם מסייעים בידינו להתקרב גם לאחר פטירתם, וכמו שכתב והובא לעיל: וזהו 'הוי מתלמידיו של אהרן' ממש, כי על ידי מעשה טוב של התלמיד מתעורר רבו עליו מעולם העליון ומלמדו, כי הצדיקים הם חיים ועומדים לעד לזרעם אחריהם בכל דור ודור. וכל הצדיקים שהיו בבחינה זו של מידת החסד כוחם עודנו מסייע לבני ישראל, וזהו כוח מידת החסד שהיא מתפשטת ומתדבקת בכל הנוהג בחסד, ויכולים להיות תמיד כמו תלמידיהם ולקבל כוח וסיוע מהם לעבודת ה'.

נשמת הצדיקים מתעברת בנשמת העושה כמעשיהם

וביתר ביאור כתב במקום אחר (פר' פינחס

הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות פ"א, משנה יב).

הקשה בעל החרדים ע"ה (ידעת הבורא יתברך פ"ה) מהי הכוונה להיות 'מתלמידיו' היה לו לומר 'למוד מאהרן', וכי יתכן שיהיה ממש מתלמידיו הרי כבר נסתלק מאתנו. עוד שואל מדוע שייך לימוד זה דוקא מאהרן הרי זיל קרי בי רב הוא, וכל אדם יודע את הכתוב בתהלים (לד יב, טו) 'לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם וגו', סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו, הרי לנו לימוד מפורש להיות אוהב שלום ורודף שלום. ועוד הקשה, למה תלה הדבר באהרן יתלה במצותו יתברך שציוה למחות שמו על המים בסוטה כדי להטיל שלום בין איש לאשתו.

ומבאר, שכמו שיש בעולם הזה ישיבות של תורה כך יש ישיבות בגן עדן, ואמר בזוהר בפרשת שלח לך (קסג) שיישיבתו של אהרן שהיה אוהב שלום ואוהב את הבריות נקראת 'מתיתבת דרחימותא', רוצה לומר של אהבה, שתרגום 'ואהבת' ותרחת, ובהיות אדם עושה כאהרן למדנו הלל שיהיה מיישיבתו של אהרן, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

בעשיית מעשה האבות מעורר אותם לבוא לעזרתו

וכן בתפארת שלמה הקשה בכמה מקומות, מדוע קרא התנא להולך בדרכיו של אהרן 'תלמידו' ולא בשאר מצוות שהעוסק בהם נעשה תלמיד למי שהיתה מידתו בכך ביותר. כך הדבר גם במשנה להלן (פ"ה מ"ט) 'כל מי שיש שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו וכו', עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו. ויש להבין מה נשתנו שני צדיקים אלו.

ומבאר זאת (פר' תזריע ד"ה והובא) על פי מה שאומרים בכל יום בתפילה 'אלהי אברהם אלהי יצחק' וגו', והפירוש הוא, האלקות והעבדות שהמשיך אברהם וכן יצחק וכן יעקב. כי העבדות והאלהות שלהם הוא קיום לעד. ובעשות האדם המצוה ועובד ה' באהבה וחסד בחינת אברהם אבינו ע"ה, מתעורר אברהם אבינו לעזרתו, כמו שכתוב (בראשית יח כב) 'ואברהם עודנו עומד לפני ה'.' וכן בבחינת יראה של יצחק ובבחינת אמת של יעקב. והנה כל הצדיקים העובדים עובדא דאהרן מתעורר גם כן אהרן לעזרתם. וזה 'הוי מתלמידיו של אהרן' ממש, כי ע"י מעשה הטוב של התלמיד מתעורר רבו עליו מעולם העליון ומלמדו, כי הצדיקים הם חיים ועומדים לעד לזרעם אחריהם בכל דור ודור.

